

Uitleg

Psalmen 107-119

◆ *Psalm 107*

■ Kern

Psalm 107 is de eerste psalm van Boek V van *Psalmen*. Goedertierenheid is hét centrale woord van deze psalm. Gods goedertierenheid staat voor Zijn liefde in de bedding van Zijn trouw. Gods liefde is betrouwbaar. Aan de hand van vier verschillende scenario's belicht de dichter dit thema. De psalm eindigt met de oproep om Gods goedertierenheid dankend te erkennen. Deze oproep zet de toon voor Boek V.

■ Literaire opbouw

Psalm 107 bestaat uit vier ongelijke delen. Het eerste deel is een oproep gericht tot 'de bevrijden van de HEERE'. Zij zijn afkomstig uit de vier windstreken van de aarde en zijn teruggebracht naar hun thuisland om de HEERE te loven voor Zijn goedheid en goedertierenheid (1-3). Het tweede deel telt vier strofen (4-9; 10-16; 17-22 en 23-32). In dit deel komen vier categorieën van mensen aan bod. Als gevolg van hun zonden verkeerden ze in grote nood. In hun nood riepen ze tot God en Hij verhoorde hen. Nu worden ze opgeroepen om Hem daarvoor te danken (vgl. 1 Kron. 16:7-36). Het derde deel is een loflied op Gods werken in Zijn schepping en in de geschiedenis van Zijn volk Israël (33-41). Een opvallende lacune in dit gedeelte is het ontbreken van Gods Naam. In het slotdeel staan de rechtvaardigen centraal (42-43). Ook dit deel eindigt met een oproep. Dit keer om God voor Zijn goedertierenheid te erkennen.

■ Plaats

◆ *Psalm 107 en Psalm 106*

Psalm 107 is woordelijk en thematisch sterk verwant met Psalm 106. De psalm borduurt voort op zijn voorganger. Psalm 106 eindigt met het gebed of God Israël wil verlossen uit de ballingschap. Psalm 107 begint met het opsommen van de verschillende soorten van bevrij-

den en dankt daarvoor God. Het eerste vers neemt de uitdrukking ‘Loof de HEERE!’ over van Psalm 106:48. In deze slotverzen volgt de uitdrukking op het gebed om verlossing. In Psalm 107 introduceren dezelfde woorden het lied van Israëls verlossing. Ook nu is de uitdrukking uitgebreid met de woorden ‘want Hij is goed’ (Ps. 107:1), net als in het eerste vers van Psalm 106, zo ontstaat een tweede verbinding tussen Psalm 107 en Psalm 106. Een derde verbinding maakt het woord ‘benauwdheid’. Dit woord is een van de kernwoorden uit het refrein van Psalm 107 (2 (‘verdrukkers’), 6, 13, 19 en 28) en staat ook in Psalm 106:42. Psalm 107 noemt Israëls dankoffers en lof aan God vanwege Zijn redding (8, 15, 21 en 31). Deze offers contrasteren met Israëls offers aan de Baäl (Ps. 106:28 en 37). Een andere tegenstelling tussen beide psalmen is het vergeten van Gods wonderdaden door Israël (Ps. 106:13 en 21) tegenover de oproep om Gods goedertierenheid op te merken en Hem daarvoor te loven (Ps. 107:8, 15, 21 en 31). Ook benadrukken beide psalmen Gods onveranderlijkheid in het redden van Israël (vgl. Ps. 106:4, 8, 10, 17, 21 en 47 met Ps. 107:6, 13 en 19). Psalm 107 bezingt Israëls bevrijding uit de ballingschap en de vernieuwing van Gods verbond met Zijn volk.

◆ *Psalm 107 en Psalm 105 en 106*

Psalm 107 is de eerste psalm van Boek V, het laatste Boek van *Psalmen* (Psalm 107-150). Boek IV (Psalm 90-106) sluit af met Psalm 105 en Psalm 106, een zogenaamde tweelingpsalm. Een tweelingpsalm betekent dat beide psalmen door gedeelde thema’s en woorden zo nauw met elkaar verwant zijn, dat de een zonder de ander niet begrepen kan worden (zie verder *Deel 1: Algemene Inleiding op Psalmen Uitgelegd*). Beide psalmen beschrijven in hoofdlijnen Israëls heilsgeschiedenis vanaf de exodus tot en met de ballingschap. Psalm 106 eindigt met het gebed om Gods redding van Israël uit de ballingschap. God moet Zijn volk uit alle landen verzamelen en Israël weer in Sion bijeenbrengen. Het begin van Psalm 107 sluit naadloos aan op deze bede. Samen vormen Psalm 105, Psalm 106 en Psalm 107 een drieluik. Dit drieluik slaat de brug tussen Boek IV en Boek V.

Net als Psalm 105 en Psalm 106 begint Psalm 107 met de oproep om

God te loven en te danken. In tegenstelling tot Psalm 105 en Psalm 106 zet Psalm 107 uiteen waarom de HEERE geloofd en gedankt kan worden. Hij heeft Zijn goedheid en goedertierenheid aan Israël bewezen. Psalm 107 plaatst Psalm 105 en Psalm 106 in een ander licht. Israëls zonden en teloorgang en de verschrikkelijke gevolgen daarvan staan nu in het kader van Gods reddende genade en eenzijdige trouw. Eerst vergat het volk Gods weldaden (Ps. 106:7) waardoor alle ellende ontstond. Nu heeft God Zijn genade weer bewezen. Om die reden wordt eenieder opgeroepen om Gods goedheid en goedertierenheid opnieuw te overdenken tegen de achtergrond van Israëls geschiedenis vanaf de exodus tot en met de terugkeer uit de ballingschap Gods. Zo kunnen er lessen getrokken worden voor de toekomst.

Psalm 107 is dus een van de teksten die Israëls geschiedenis theocentrisch belicht en theologisch interpreteert. Deze omgang met Israëls historie en teksten uit het verleden ontstaat binnen het Oude Testament. Dit proces zet zich in het Nieuwe Testament voort, bijvoorbeeld door het opnieuw interpreteren van oudtestamentische gebeurtenissen en beloften vanuit een christologisch perspectief of door de betekenis van Jezus' kruis en opstanding aan de hand van oudtestamentische gedeelten en motieven uiteen te zetten.

◆ *Psalm 107 en Psalm 108-110*

Direct na Psalm 107 volgt een Davidische bundel, Psalm 108-110. Als eerste in de rij formuleert dit drieluik een antwoord op de vraag waar Psalm 107 mee eindigt. Het is niet toevallig dat David de vraag van de rechtvaardige als eerste voor zijn rekening neemt. Door toedoen van het huis van David ging het uiteindelijk mis in Israël. Davids nageslacht veroorzaakte de scheur tussen het twee- en tienstammenrijk. Ook viel het huis van David uiteindelijk voor de verleidingen van de heidense afgoden.

Tegelijkertijd bewijzen deze drie Davidische psalmen Gods trouw aan het huis van David. Zijn belofte houdt stand, ondanks de ontrouw van het huis van David. In deze bundel voldoet de koning wel aan het gebod van de HEERE voor de koning (Deut. 17:14-20). Nu gaat David zijn volk voor in het dienen van de HEERE. Gaandeweg verdwijnt zijn

koninklijke statuur. Wat overblijft is een mens die anderen voorgaat in het loven van God, zijn Koning.

◆ *Psalm 107 en het Hallel*

De openingsverzen van Psalm 107 stemmen overeen met de eerste verzen van Psalm 118 en Psalm 136. Psalm 118 is de slotpsalm van de Pesachbundel, Psalm 136 rondt het Egyptische Hallel af (zie *Inleiding. De Hallepsalmen*). Door deze overeenstemmingen in combinatie met de centrale plaats die deze verzen steeds innemen op sleutelposities in Boek V ontstaan inhoudelijke verbindingen binnen Boek V. Deze verbindingen zijn aanwijzingen voor het verstaan van dit laatste Boek van *Psalmen*.

De bundels Psalm 113-118 en Psalm 120-134 samen met Psalm 135-136 vormen gezamenlijk een groot dank- en loflied op Gods heilshandelen in Israëls geschiedenis. De HEERE redt, herstelt en vernieuwt Zijn volk. Centraal in dit Boek staat Psalm 119. Deze psalm is een uitvoerige meditatie door de rechtvaardige op Gods Thora. De boodschap van Psalm 119 is duidelijk. Wanneer de HEERE Israël terugbrengt tot Hem, staat Gods Thora centraal in het leven van de rechtvaardige.

■ **Uitleg**

◆ *Vers 1-3* Psalm 107 begint met de oproep om de HEERE te loven, omdat Hij goed is en Zijn goedertierenheid tot in der eeuwigheid duurt (1). De combinatie van Gods goedheid met Zijn goedertierenheid is een stereotiepe uitdrukking in het Oude Testament (vgl. Ps. 100:5; Jer. 33:11; Ezra 3:11; 1 Kron. 16:34 en 2 Kron. 5:13 en 2 Kron. 7:3 en 6).

Gods goedheid verwijst naar Genesis 1. In dit hoofdstuk constateert God tot zevenmaal toe dat Zijn schepping goed is. De woorden 'Gods goedertierenheid' refereren aan Exodus 33:19, een centraal vers in een van de kernhoofdstukken van het Oude Testament. In dit gedeelte roept de HEERE Zijn Naam uit over Mozes wanneer Hij aan hem voorbijtrekt. Dit gebeurt op een cruciaal moment, namelijk wanneer Hij teruggekomen is op Zijn voornemen om Israël te verdoemen.

Omwille van Zijn Naam spaart Hij Zijn volk en verhoort de HEERE daarmee Mozes' gebed. God bewijst Zijn goedertierenheid, Zijn eenzijdige verbondsliefde aan Zijn volk Israël. Zijn goedertierenheid duurt tot in der eeuwigheid, zo betuigt Hij van Zichzelf (vgl. Ex. 34:7). Om die reden wendt Hij Zich voortdurend in eenzijdige liefde tot Zijn volk.

De combinatie van goedheid en goedertierenheid vat Gods grote daden samen in Zijn schepping en in de heilsgeschiedenis van Zijn volk Israël. Samen met Psalm 106:1; Psalm 107:1; Psalm 118:1 en Psalm 136:1 zet Psalm 107 met deze woorden in.

Vers 2 en 3 vatten het gebed samen, waarmee Psalm 106 afrondt (Ps. 106:47). Met dit gebed eindigt Boek IV van *Psalmen* (Psalm 90-106). De ballingen smeken God om hen te bevrijden uit hun gevangenschap en terug te brengen in het land Israël. Nu God hun gebed verhoord heeft, looft en dankt Israël de HEERE zijn God met de woorden van Psalm 106:48.

God heeft Zijn volk verlost, Hij heeft hen vrijgekocht. Tweemaal staat het theologische begrip 'vrijkopen' in vers 2. Dit motief heeft in het Oude Testament een specifieke betekenis gekregen. Het begrip verwijst allereerst naar de exodus. Toen kocht God Zijn volk vrij uit de slavernij van Egypte (vgl. Ex. 6:6; Ex. 15:13 en Ps. 74:2; Ps. 77:16; Ps. 78:35 en Ps. 106:10). Hij verloste Zijn volk en betaalde daarvoor de prijs in de gave van het Paschalam. Dat lam verwees naar de komst van het Lam van God Dat Israël zou verlossen van al zijn ongerechtigheden en de zonden der wereld op Zich zou nemen en zou wegdragen.

In het Bijbelboek Jesaja neemt het begrip 'loskopen' een centrale plaats in en krijgt het opnieuw een nieuwe betekenis. Hier verwijst het motief naar Israëls terugkeer uit de ballingschap. God koopt weer Zijn volk vrij, nu uit de gevangenis van Babel, en brengt Zijn volk terug naar Sion. Hij is Israëls Losser (vgl. Jes. 41:44; 44:6 en 24; 47:4; 48:17; 49:2 en 26; 54:5 en 8; 59:20; 60:16 en 63:16). Om die reden heten de bevrijden 'de vrijgekochten van de HEERE' (vgl. Jes. 62:12). God heeft Zijn volk vrijgekocht uit de hand van de verdrukkers, dat wil zeggen: uit de macht van buitenlandse, vijandige machten. Zijn

vrijgekochten heeft Hij uit verschillende landen verzameld en naar Sion teruggebracht (vgl. Jes. 54:1-5 en 62:1-4 en 10-12). Uit de vier verschillende windstreken bracht Hij hen terug (3, vgl. Jes. 43:1-7; 45:1-8; 49:12 en 56:8).

In plaats van het zuiden staat: ‘van de zee’. Deze woorden bezitten een dubbele betekenis. In de eerste plaats vormen ze een woordpaar met het noorden en betekenen daarom ‘het zuiden’. In de tweede plaats verwijzen de woorden ‘naar de zee’, naar de Schelfzee, de zee waardoor de vrijgekochten van de HEERE juichend het slavenhuis van Egypte verlieten; God stelde hen in vrijheid (vgl. Jes. 43:1). In de derde plaats symboliseert de zee in het Oude Testament chaos, dood en verderf, bovenmenselijke, kosmische en soms zelfs antigoddelijke krachten (vgl. Ps. 46:2-8; 65:8; 74:12-14; 89:10 en 93:3).

Al deze verschillende betekenissen klinken in Psalm 107. Onder andere om die reden kan deze psalm niet in een historische context gesitueerd worden, want dan zou de psalm verwijzen naar een concrete gebeurtenis daar en toen. Psalm 107 bezingt Gods heil aan Israël de eeuwen door. Overal en altijd is Gods goedertierenheid voor Israël tot in eeuwigheid!

◆ *Vers 4-32* In vervolg op de verzen 2-3 worden in de vier volgende strofen een viertal verschillende uitreddingen van Israël door God bezongen. Elke strofe eindigt met dezelfde woorden (‘Laat hen voor de HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen’, vgl. 8, 15, 21 en 31). Elke strofe bezit het patroon van een climax: nood – hulpgeroep – redding – dank. De nood waaruit God Israël gered heeft, is niet concreet en historisch vast te stellen. De HEERE heeft Israël gered uit de wildernis, de duisternis, de dood en het water. Deze vier verschillende noodscenario’s hebben geen letterlijke, maar een figuurlijke betekenis. Alle vier symboliseren ze het dodelijk gevaar waaruit God Zijn volk verlost heeft. De psalm looft God vanwege Zijn verlossend handelen dat alomvattend is. Waar en wanneer Israël in doodsgevaar verkeerde, daar bewees de HEERE aan Zijn volk Zijn goedertierenheid en wonderwerken voor het oog van iedereen.

Deze algemene beschrijving van Gods goedertierenheid en wonderdaden maakt het mogelijk Zijn verlossend handelen op een concrete situatie toe te passen. In alle omstandigheden van het leven, in elke situatie en op elk moment kan en wil God Zijn goedertierenheid door Zijn wonderlijke daden bewijzen. Naast deze persoonlijke toespitsing omschrijft de dichter met deze vier scenario's Gods alomvattende verlossing van Israël. Hij verlost altijd, overal en volkomen!

◆ *Vers 4-9* Het eerste noodscenario beslaat de verzen 4-9. In de beschrijving van Israëls nood zinspeelt de dichter in deze verzen regelmatig op het Bijbelboek Jesaja (vgl. vers 4 met Jes. 53:6; vers 5 met Jes. 49:10; vers 7 met Jes. 42:16 en 48:17 en vers 9 met Jes. 58:11). De gebruikte woorden stemmen overeen met Jesaja's beschrijving van de terugkeer van de vrijgekochten uit de Babylonische ballingschap. Israëls terugkeer uit de ballingschap wordt gezien als een van de vele bewijzen van Gods goedertierenheid en wonderlijke daden. Mensen die in de ontoegankelijke wildernis onbeschermd rondzwierden (4), verstoken van voedsel en water (5a) en ten einde raad waren ('hun ziel was overstelpt', 5b), heeft God gered toen ze in doodsangst tot Hem riepen (6). Hij ontzette hen uit de macht van de dood (6b). Hij leidde hen op een door Hem gebaande en beveiligde weg ('een rechte weg', 7a) en bracht hen terug binnen de muren van een stad waar ze geen gevaar meer hoefden te duchten (7b). God bewees hierdoor Zijn goedertierenheid en wonderlijke daden aan mensenkinderen, waarom Hij gedankt en geloofd moet worden (8). Hij heeft hun honger verzadigd en hun dorst gelest (9); hongersnood en dorst zijn een van de ergste vijanden van de mensheid. Met deze plagen dreigde de HEERE Israël te straffen wanneer zij Hem zouden verlaten. Bevrijdt Hij Zijn volk van deze plagen door hen met brood en water opnieuw te zegenen, dan betekent dat, dat Hij Zijn volk terugbrengt tot de ware dienst aan Hem (Deut. 8:2-6 en Ps. 81:14-17).

◆ *Vers 10-16* De verzen 10 tot en met 16 beschrijven het tweede noodscenario, dat van een totale duisternis en schaduw van de dood. Met deze beelden wordt Israëls geboeid verblijven in de gevangen-

schap beschreven (10). Als gevolg van het ongehoorzamen van Zijn geboden en het verwerpen van Zijn raad heeft God hen gevangen-gezet (11). Hij handelde conform Zijn woord en strafte hen vanwege blasfemie (vgl. Deut. 31:20 en Num. 14:11 en 16:30). Hij bracht hen in de schaduw van de dood. De combinatie van gevangenis met het duister van de dood kan ingegeven zijn door een lege cisterne. In deze leegstaande, diepe en duistere put werden gevangenen geworpen (Jer. 38:6vv.). In het duister wachtten zij daar gelaten hun vonnis af. God heeft hun hoogmoedig hart vernederd, liet hen vallen en stond niemand toe om hen te hulp te schieten (12), opdat Israël alleen tot zijn God om hulp zou roepen. Toen zij tot God riepen, verlostte Hij hen uit hun doodsangsten (13), rukte hen weg uit de macht van de duisternis en van de dood en verbrak de ketenen van Israëls gevangenschap (14). Om die reden moet God geloofd en gedankt worden. Hij bewees Zijn goedertierenheid en wonderlijke daden onverdiend aan mensenkinderen (15). Hij verbrijzelde de koperen stadspoorten die met ijzeren balken vergrendeld waren, waardoor ontsnappen onmogelijk was geworden (16).

Dit vers stemt overeen met Jesaja 45:2 waar de HEERE belooft om de koperen stadspoorten van Babel te verbrijzelen om Zijn volk uit de gevangenschap te bevrijden en terug te brengen naar hun land. Babels onneembare stadspoorten symboliseren de uitzichtloze situatie van Israëls ballingschap. Alleen door een Godswonder herkrijgt Israël zijn vrijheid.

De combinatie van gevangenschap – duisternis – schaduw des doods als plaats waar God de hoogmoed verbreekt, een mens doet buigen, tot Hem om hulp doet roepen en hem ontzet en in vrijheid stelt, tilt dit scenario op een hoger plan. De dichter verwijst in deze verzen niet naar een concrete historische gebeurtenis, maar beschrijft Gods reddend handelen van alle tijden.

◆ *Vers 17-22* Nu volgt het derde noodscenario (17-22). Ook dit scenario is zo geformuleerd dat de verzen op meerdere situaties uit Israëls geschiedenis alsook op het persoonlijk leven toegepast kunnen worden. De dichter beschrijft hoe God ‘de zotten’ (SV, vgl. ‘de

dwazen', HSV) gered heeft. Deze vertaling heeft helaas een negatieve connotatie. Het Hebreeuwse woord bedoelt juist mensen die fysiek en psychisch zo zwaar lijden waardoor zij niet meer in staat zijn om voedsel en andere zorg tot zich te nemen en daarom zullen sterven (17-18).

De uitdrukking 'de poorten van de dood' verbindt dit scenario met het vorige noodscenario (vgl. vers 16). Deze beeldspraak maakt het onomkeerbaar lot van hun noodsituatie duidelijk (vgl. Job 38:17). Nog even en de poorten sluiten zich waardoor terugkeer onmogelijk is geworden (vgl. Jes. 38:10). Alleen God is in staat iemand in zo'n situatie te ontzetten uit de macht van de dood. Daarom is geen omstandigheid uitzichtloos. Wie tot de HEERE roept in zijn benauwdheid, wordt door Hem uit de doodsangsten ontzet (19). Hij zendt Zijn genezend en bevrijdend Woord, bijvoorbeeld in de persoon van een profeet (vgl. Jes. 55:11). Hij geneest en redt hen (20, vgl. Jes. 53:5). Daarom roept de dichter op om God lovend te danken om Zijn goedertierenheid (verbondsliefde) en wonderlijke daden ten overstaan van alle mensen (21). Deze lof gaat gepaard met het brengen van dankoffers in Gods heiligdom waar met gejuich Gods grote daden verkondigd worden (22).

◆ *Vers 23-32* De verzen 23-32 schilderen het vierde en laatste noodscenario van ontstellende nood en Goddelijke uitredding. Ook deze strofe heeft hetzelfde patroon als de voorgaande drie strofen: levensbedreigende nood (23-27) – roepen tot de HEERE om uitkomst (28-30) – oproep om God te danken voor Zijn bewezen heil (31-32). Wel is deze strofe omvangrijker en schildert de dichter de nood concreter dan in de voorgaande drie strofen.

De gekozen woorden maken duidelijk dat het ook nu niet om een concrete historische gebeurtenis gaat ('zee', 'grote wateren', 'diepten' en 'afgronden'). In de wereld van het Oude Nabije Oosten symboliseren deze woorden de verwoestende macht van de dood. Geen sterveling is tegen de dood opgewassen. Daarbovenuit rijst Gods almacht. God alleen is in staat om een mens uit zo'n angstjagende nood te bevrijden. Ook Israëls verlossing uit de ballingschap wordt

op sommige oudtestamentische plaatsen met beelden van de diepe zeeën en kolkend water omschreven (vgl. Jes. 43:2 en 16). Opnieuw klinkt de oproep om God te loven om Zijn goedertierenheid en Zijn wonderlijke daden ten overstaan van alle mensen. Dit dank- en loflied moet klinken in het midden van een volk en in de kring van de oudsten, de leidinggevendenden.

Elke strofe sluit af met een oproep om de HEERE ten overstaan van alle mensen lovend te danken. De eerste en tweede oproep richten zich tot de bevrijden alleen (8-9 en 15). De derde en vierde oproep doen dit ook, maar noemen ook de plaats waar deze lof en dank gebracht moeten worden: in de tempel (21-22) en in het midden van het volk (32).

◆ *Vers 33-41* Het tweede hoofddeel van de psalm bezingt de andere kant van Gods reddend handelen. Gods heil betekent niet alleen gered worden van een dodelijk gevaar, maar ook gezegend worden met Zijn heilsgoederen. De HEERE bevrijdt van de dood en schenkt het leven. Dit deel telt drie onderdelen: de verzen 33-35; 36-39 en 40-41.

Kenmerkend voor het eerste onderdeel zijn de tegenstellingen ‘rivieren tot woestijn’, ‘watertochten (waterbronnen) tot een dorstig land’ en ‘vruchtbaar land tot een zoute grond’ tegenover ‘de woestijn tot een waterpoel’ en ‘het dorre land tot watertochten (waterbronnen)’. God doet zowel het een (vruchtbaarheid veranderen in honger en dorst, vgl. Jes. 41:18) als het ander (armoede omkeren in welvaart). Het eerste doet Hij vanwege de boosheid van de inwoners (34b, vgl. Deut. 29:22-23; deze opmerking zinspeelt op de hoogmoed van de inwoners van Sodom), het tweede vanwege Zijn goedheid en goedertierenheid aan Israël. God herschept en vernieuwt Zijn verbond wanneer Hij Israël opnieuw zegent (vgl. Deut. 7:13).

Terugkijkend op het voltrekken van Gods gericht, ontwaart de dichter twee aspecten van Gods richtend handelen. God trof de leiders van het volk met Zijn oordeel, voerde hen weg op een pad dat leidde tot de dood (40). God hield vooral hen verantwoordelijk voor de ballingschap. God had hen geroepen tot het ambt of een leiding-

gevende positie om Israël voor te gaan in het dienen van Hem. Zij hebben Hem veracht en zijn het volk voorgegaan in de afgodsdienst. Gods oordeel werd een loutering van Zijn volk. Hij zuiverde Israël van alle goddelozen. Daardoor bevrijdde Hij de arme uit de ellende. Hij ontzette hen van de concrete ellende van de ballingschap én van de oorzaak van deze ellenden, de geestelijke leidlieden. Nu zij zijn omgebracht, kan God verder met Zijn volk. Vanuit de ellende heeft Hij hen in een veilige vesting gezet waar Hij hen met grote overvloed zegent (41).

◆ *Vers 42-43* Terugkijkend op Gods handelen in Israëls verleden trekt de dichter daaruit lessen voor de toekomst van het Joodse volk en de andere volken (42-43). Zij die de HEERE oprecht vrezen, loven en danken hun God om Wie Hij is en Wie Hij voor Zijn volk betoont te zijn. Tegelijkertijd snoert God met Zijn machtige daden de mond van alle goddelozen (42). Vanuit deze algemene conclusie richt de dichter zich nu persoonlijk tot de lezer. Hij roept eenieder op om Gods machtige en heerlijke daden te overdenken, Zijn goedertierenheid mediterend tot zich te nemen en zo in te stemmen met alle oprechten, die God alle dank en lof toebrengen (43).

■ Nieuwe Testament

◆ *Zinspelingen*

Psalm 107 wordt nergens in het Nieuwe Testament letterlijk geciteerd. Soms zinspeelt een schrijver op een vers uit Psalm 107, bijvoorbeeld Maria wanneer ze zegt dat de Heere *'hongerigen met goederen heeft vervuld en rijken ledig heeft weggezonden'* (vgl. Luk. 1:53 met Ps. 107:9). Of Jezus wanneer Hij profeteert dat *'er zullen komen van oosten en westen, en van noorden en zuiden en zullen aanzitten in het Koninkrijk Gods'* (vgl. Matth. 8:11 en Luk. 13:29 met Ps. 107:3). Zo ook Petrus wanneer hij in zijn toespraak in het huis van Cornelius zegt dat *'God Zijn Woord gezonden heeft tot de kinderen Israëls'* (vgl. Hand. 10:36 met Ps. 107:20).

◆ *Motieven*

Wel zijn motieven – ontleend aan Psalm 107 – verweven in de beschrijving van Jezus' omwandeling op aarde, bijvoorbeeld in de beschrijving door de evangelisten van de storm op zee (vgl. bijv. Mar. 4:35-41). Deze storm is méér dan een storm, zo blijkt uit de omstandigheden en uit Jezus' opstelling. Hij beveelt de storm te gaan liggen. Indirect maakt de Zaligmaker met dit bevel duidelijk welke boze en duistere machten Hem proberen tegen te houden in Zijn overtocht naar het land van Gadara, een streek waar de duisternis heerst (Mar. 5:1-20). Met het opleggen van het zwijgen openbaart Hij Zichzelf als de HEERE Die in Psalm 107 wordt geloofd om het tonen van dezelfde macht. Om deze storm te stillen hoeft Jezus geen offer te brengen, noch tot God te bidden. Hij is in staat om in eigen kracht deze vreselijke storm met één woord tot bedaren te brengen. Hij is Heere!

◆ *Patronen*

Psalm 107 beschrijft de grondpatronen van Gods genadig handelen in Israëls geschiedenis. Hij bevrijdt geboeiden, Hij laaft hen die zonder eten en drinken rondzwerven in de woestijn, Hij legt stormen het zwijgen op en redt mensen van de verdrinkingsdood. Deze motieven nemen in Jesaja 40-66 een centrale plaats in, ze komen ook in de evangeliën voor. Zo voedt Jezus mensen in de wildernis, bevrijdt Hij mensen van de banden van de dood, angst en duisternis, heelt zieken en stilt stormen (Mar. 2:1-12; 3:20-27; 6:30-44 en 45-52). Zijn wonderen stemmen overeen met Gods daden in Israëls geschiedenis. Deze tekenen illustreren Jezus' identificatie met de HEERE. Hij is de HEERE!

Thema's

◆ *Dank* Slechts een enkele keer wordt het Hebreeuwse woord, dat in Psalm 107 'danken' betekent, in algemene zin gebruikt (o.a. Gen. 49:8; Ps. 45:18 en Ps. 49:19). In zulke gevallen drukt het woord een dankbare reactie op iemands daad of handeling uit. Op alle overige oudtestamentische plaatsen bezit het woord een theologische betekenis en betekent het: 'het belijden van zonden' of 'loven, prijzen

en danken'. Deze twee betekenissen sluiten elkaar niet perse uit, ze liggen in elkaars verlengde (vgl. Joz. 7:19). Ook in het Bijbelboek Psalmen zijn de woorden 'ik wil U loven/danken' altijd een reactie op Gods daden (vgl. Ps. 18:50; Ps. 52:11; Ps. 118:21 en Ps. 139:14). Vaak eindigen psalmen met deze woorden (vgl. Ps. 35:18; Ps. 54:8; Ps. 71:22 en Ps. 109:30). Door deze woorden verwoordt iemand uit Israël zijn dankbaarheid en vreugde tot de HEERE vanwege Zijn goedertierenheid, waarheid en heil. In Psalm 107 gaat de dichter het volk Israël voor in het danken van de HEERE om Zijn deugden en daden (vgl. vers 8, 15, 21 en 31). In deze psalm wordt de dank van een enkeling de dank van heel het volk (vgl. Ps. 26:7 en Ps. 42:5). Samen brengen zij hun dank als een offer aan de HEERE in Zijn heiligdom (vgl. Ps. 50:14 en 23; Ps. 66:13-20 en Ps. 116:17) en voldoen zo aan Gods gebod (vgl. Lev. 7).

◆ *Zee* In het Hebreeuws wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds 'de zee' en anderzijds 'de afgrond', 'de onderste delen der wateren', 'de diepte' of 'de diepe wateren'. De woorden kunnen neutraal en in algemene zin gebruikt worden, maar vaak hebben ze een theologische betekenis. Dit theologisch gebruik ontspringt aan Genesis 1:1-2. In deze verzen wordt beschreven hoe de Geest van God zweeft over de wateren die de aarde bedekken (vgl. Ps. 104:6). Vanuit deze chaos schept en ordent God alles op aarde. Hij verzamelt bijvoorbeeld de wateren op een hoop en richt voor de afgronden schatkamers in (Ps. 33:7). God heerst over de afgronden (Ps. 135:6) die een voortdurende bedreiging vormen, omdat zij de door God vastgestelde grenzen willen doorbreken. Wanneer dat lukt of God staat het toe, dan verwoesten ze alles en veroorzaken dood, chaos en ellende (vgl. Ps. 42:8 en Ps. 69:16). Al verheffen golven en zeeën zich in hun razernij nog zo hoog, God heerst over hen (Ps. 93). Als symbolisch teken van Gods almacht en soevereiniteit staat de koperen zee in de tempel (1 Kon. 7:23-26 en 2 Kron. 4:2-6).

Vragen

1. Psalm 107 is een psalm die 'gelaagd' gelezen wil worden.
  - a. Allereerst is Psalm 107 een psalm van Israël in de oudtestamentische periode. Wat verwoordt het Joodse volk uit deze tijd in deze psalm?
  - b. Wat is de betekenis van Psalm 107 binnen het Bijbelboek Psalmen?
  - c. Hoe wil Psalm 107 gelezen worden tegen de achtergrond van het Nieuwe Testament?
  - d. Hoe mag ik vandaag deze psalm lezen?
2. Heeft Psalm 107 vandaag betekenis voor het Joodse volk? Leg eens uit.
3. Waarom benadrukt de dichter Gods goedertierenheid en goedheid in een psalm over Israëls geschiedenis zó sterk?
4. In het Oude Testament worden Gods goedheid (Gen. 1) en Zijn goedertierenheid (Ex. 34) op tal van plaatsen gecombineerd. Wat gebeurt er wanneer de historische betrouwbaarheid van Genesis 1 ter discussie wordt gesteld? Welke gevolgen heeft dat voor deze stereotiepe combinatie en voor het Bijbels belijden van Gods goedertierenheid?